

Zásada nemo tenetur se ipsum accusare

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá zásadou nemo tenetur se ipsum accusare, která představuje jedno ze základních procesních práv osob v rámci trestního řízení. Evropský soud pro lidská práva ji považuje za nedílnou součást práva na spravedlivý proces. Zejména s ohledem na problémy, které vyvstávají v souvislosti s interpretací a aplikací této zásady se práce snaží nastínit nejproblematictější oblasti uplatňování této zásady a rozdílné názory na její obsah.

První kapitola diplomové práce pojednává o historii a o uplatňování zásady, jak na evropském kontinentu v rámci kontinentálního práva, tak i v rámci angloamerického práva ve Spojeném království a na území Spojených států.

Druhá kapitola stručně shrnuje vývoj judikatury Evropského soudu pro lidská práva. Pozornost je zaměřena na vztah zásady nemo tenetur k právu na spravedlivý proces obsaženém v článku 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ale i jejím vztahu k dalším článkům obsaženým v této Úmluvě, zejména s ohledem na ochranu před mučením a jiným krutým zacházením s cílem získat důkaz o trestném činu.

Třetí kapitola shrnuje úpravu v právním řádu České republiky a to jak na úrovni Ústavního pořádku, zejména s ohledem na články Listiny upravující jak obecné právo nevypovídat, tak i právo nevypovídat vztahující se na osobu v postavení obviněného. Dále pak shrnuje jednotlivá ustanovení trestního řádu (zákon č. 141/1961 Sb.), v rámci nichž je třeba aplikovat právo se neobviňovat.

Čtvrtá kapitola pojednává o právu obviněného odepřít, či naopak poskytnout výpověď a o situacích, kdy mohou být tato práva za zákonných podmínek zúžena. Dále je zde řešena povinnost svědka vypovídat, a jeho právo odepřít výpověď.

Poslední pátá kapitola rozebírá jednotlivé důkazní prostředky, kde velice často dochází ke střetu veřejného zájmu na vyšetření věci a práva obviněného neobviňovat sám sebe. Jedná se o problematiku odnětí věci, identifikačních úkonů a provádění rekognice.

V rámci jednotlivých kapitol jsou rozebírány významné nálezy Ústavního soudu i Evropského soudu pro lidská práva, které se zapříčinily o zakotvení této zásady do právního pořádku České republiky. S ohledem na závěry soudů, odborné literatury a zákonodárce jsou rozebírány problematické aspekty zásady nemo tenetur.

Klíčová slova: právo se neobviňovat, obviněný, důkazní prostředky